નામે ખુદા

રીપન નાટક મંડળી

ના ખેલ

જંગે બંગાલા

ના ખેલમાં ગવાતાં ગાયણો પ્રજાની સગવડ સારૂ

છપાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર:

મી૦ મેહેરજી નશરવાનજી સરવેઅર,

મેનેજર એન્ડ ડાયરેકટર.

સર્વ હક સ્વાધીન.

મુંબઈ:

ધી શમશેર પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં

માલેકો—શમશુદીન એન્ડ અબદુલરસુલએ

છાપી છે.

૨૨૯, અબદુલ રહેમાન સ્ટ્રીટ (બંગરી બજાર).

સને ૧૯૦૯ —— સંવત ૧૯૬૫

ખેલના ટુંક

શાહ અકબરની દરબારમાં રાગરંગ થઈ રહ્યાં છે. એટલાંમાં શાહ અકબરનો એલચી આવી ખબર આપે છે કે ચંગેજખાં ડાકુ પોતાની ફોજ લેઈ આપણા દેશમાં આવી ઓડીસા બંગાલા બીશનપુર ઇત્યાદી ગામો તેને કબજે કીધેલાં છે. અકબરશાહનો સીપેહસાલાર જગતસીંહ ચંગેજની સામે લડવા જાય છે. ચંગેજની પાસે ફોજ થોડી હોવાથી એક એલચી તારા નગરના રાજા રંધીરસીંહને ત્યાં મોકલી કહેવરાવે છે કે તમો હમોને તમારી ફોજ આપો નહીં તો હું તમારી સાથે લડીશ. ચંગેજનો એલચી આવી લશકર માગે છે. રંધીરસીંહ ના પાડે છે ને રંધીરસીંહ શાહ અકબરને મલે છે. શીવજી માહાદેવના મંદીરમાં જગતસીંહ પ્રાર્થના કરી લડાઈમાં ફતેહમંદી મેલવવા માટે મંદીરમાં આવે છે ત્યાં રાજા રંધીરસીંહની પુત્રી ગજરા તેની દાસી બમાલા સાથે આવે છે. ગજરા તથા જગતસીંહ બેઉ પરસપર આશક થાય છે જગતસીંહ તેને મલવાનો વાએદો આપી જાયે છે. ચંગેજનો એલચી આવી રંધીરસીંહે ફોજની ના પાડી સમાચાર કહે છે. ચંગેજનું લશકર તારા નગરને ઘેરવાનો બંદોબસ્ત કરે છે. લડવા તેયાર છે. છયલાનામી એક પહેરાવાલો સીપાહી બમાલા પર આશક છે. ત્યાં બમાલા આવીને કહી જાય છે કે હું રાતના દસ વાગે તમારી પાસે આવીશ ને સીટી વગાડીશ એટલે કીલ્લાનો દરવાજો ઉઘાડજો હું અંદર ચાલી આવીશ હવે ચંગેજને સીપેહસાલાર જગીખા પોતાના લશકરીઓને કહે છે કે રાતના કોઈ પણ માણસ કીલ્લામાં આવતું હોય તો આપસમાં સીટી વગાડી એક બીજાને ખબર કરવી હવે લશકરમાંથી કોઈ આદમીએ સીટી મારી ત્યારે છયલા પહેરાવાલાએ બમાલાના ધોકામાં દરવાજો ખોલી દીધો તેથી લશ્કરીઓ તેને મારી કીલ્લાની ચાવીઓ પડાવી લીધી બમાલા

गूजरात विद्यापीठ ग्रंथालय

[गुजराती कॉपीराइट विभाग]

अनुक्रमांक ૨૩૦૭ वर्गांक

पुस्तकनुं नाम [illegible]

विषय ૨,૫૬૮:૨-૬ ૫૬૮

લાવે છે ત્યાં બેઉ જણ મળે છે. એટલામાં ચંગેજના લશકરમાંથી બ્યુગલનો અવાજ આવે છે. ગજરા પઠાણનો લીબાસ તથા બમાલા પણ મરદાના લીબાસ પહેરી ત્યાંથી પસાર થાય છે. હવે જંગીખાં આવી જગતસીંહ સાથ લડે છે. જગતસીંહ જંગીખાંને પછાડે છે. જંગીખાંના સરદારો આવી જગતને ગીરફતાર કરે છે. ગજરા તથા બમાલાને ચંગેજના સીપાહીયો મળે છે, તેને ગજરા કહે છે કે જે સરદાર જંગીખાં છે તેમનો હું દીકરો છેઉ ને બમાલાને જગતસીંહનો નોકર બતાવે છે ને સીપાઇયોને કહે છે કે, આ શખસને જગત પાસે લેઇ જાઓ. તે લોકો બમાલાને લેઇ જાય છે. ગજરા પોતાના વર પાસે બમાલાને નોકર તરીકે કહી મોકલે છે ને પોતે છુટી જાય છે જંગીખાં ચંગેજના સાલારે તારા નગર કબજે કીધું પણ તે ગજરાપર આશક છે ને ગજરા તો પઠાણનો લીબાસ લેઈ છટકી ગઇ છે. જંગીખા તેણીને મેળવવા માટે સીપાહીયોને સોધવા મોકલે છે. બમાલાને જગતસીંહનો નોકર જાણી જંગીખાં બોલાવે છે ને ગજરાનો હાલ પુછે છે. બમાલા પોતાનું નામ વફાદાર જણાવે છે ને ગજરાને સોધી લાવવાની હા પાડે છે. જંગીખાં તેને જગતની પાસે રવાના કરે છે ને તેને કહી રાખે છે કે, હું અડધી રાતે તારી પાસે એક માણસ મોકલીશ ને તેને એક વીટી નીશાણી માટે આપે છે ને કહે છે કે, તારા જેવીજ બીજી વીંટી જે તને રાત્રે બોલાવવા માણસ આવશે તેને આપીશ. તું તે વીટી પીછાની તેની સાથે ચાલી જજે. તે હા પાડી રવાના થાય છે. ચંગેજની દરબારમાં જગતસીંહને ગીરફતાર કરી લાવે છે ને જગત ચંગેજને ઘણુંજ તોછડ બોલ બોલે છે. ચંગેજ તેનીપર ગુસ્સે થઇ જગતને કતલ કરવાને ઠરાવે છે. એક સીપાહી આવી ખબર આપે છે કે રણધીરસીંહ તારાનગર છોડી નાસી ગયો બેનઝીર તથા શમશી ચંગેજના સરદારો તેની તલાશમાં જાય છે જગત કેદમાં આવી ઘણોજ વીલાપ કરે છે. બમાલા તેને ધીર આપે છે ને બમાલાને જંગીખાંએ વીંટી આપેલી છે તે વીંટી જગ આપીને કહે છે કે, આવીજ વીંટી એક આદમી લઇને આવશે. જગતસીંહના નોકર થઇ તેની સાથે પસાર થઇ જજે એવા માણસ આવે છે ને વીંટી જગતસીંહ પાસે જોઇ જગતને ?

તાલાશમાં લઇ જાય છે. બમાલા મરદના લીબાશ બદલી પોતાના અસલી દેખાવમાં આવી એક સીપાહીને ભોળવી તાલ કરી ત્યાંથી તે પણ પસાર થાય છે. ગજરા જંગલમાં શમશીર તથા બેનજીરના હાથે સપડાઇ ગઇ છે. ગજરા તાલ કરી તે લોકોના હાથમાંથી છટકી જાય છે. જગતના સરદારો જગતની તાલાસમાં નીકળેલા છે તેટલામાં જગત તથા વીંટીવાલો માણુસ ત્યાં આવે છે. સરદારો જગતસીંહને મલે છે ને વીંટીવાલા માણુસને ગીરફ્તાર કરે છે ત્યાં ગજરા પણુ આવી મલે છે ને જગતસીહની ફોજ આવી લડે છે. જગતસીહની ફોજ જીતે છે ને જગત ફ્તેહનો ઝુંન્ડો ચહડાવે છે ચંગેજ એક જંગલમાં સુતેલો છે ત્યાં જગતના સરદારો આવી તેને ગીરફ્તાર કરે છે ને શાહ અકબરની દરબારમાં લઇ જાય છે. શાહ અકબર ચંગેજને ફાંસીની સજા કરે છે. અબુલફઝલ વજીર તેને માફી બક્ષાવે છે. શાહ અકબર ચંગેજપર રહેમ કરી તેનો કુસુર માફ કરે છે. ત્યાં જગત તથા રંધીરસીંહ તથા ગજરા તથા બમાલા આવે છે. શાહ જગતને ઘણીજ શાબાશી આપે છે ને ગજરાના જગતની સાથે લગન પણ કરી આપે છે. હસીખુશીથી ખેલ ખતમ થાય છે.

બનામે ખુદાં

જંગે બંગાલા

૧

અય સમદતુ ખુદાએ પાકજાત કરમ રહેમસે
હમારે સુન સુખુનસે તૌર કામીલસે
હમસે કયા કહી જાયે બરતર તેરી શાન
તોસેહી ચાહે ફયજ હમ બેનવા દીલસે

૨

ઝુમ ઝુમ નૃત્યકારી કરે અપસરા પ્યારી પ્યારી
ગુનીજન કસમુખ પરન સુનાવે—ઝુમ
સરસ સુરસકી રસ ભરી તાને રસરસકી ભરી અલાપે
રસરસ ટપકે—
હીન્ડોલ ઝુલાવે ગાવે દીપક બુઝાવે ગુની મેઘ બરસાવે
સુની બીન બજાવે અરબ ખરબ રોઈ અબ રોઈ સોધ
સોધ રાગ રાગકે ભેદ બનાવે—ઝુમ
તાન તુરંગ સગ રંગસે ભરી દમક
મીંડ પ્રબીન પરમાનસે ગાવે—ઝુમ
તનાનાના નારેનારે પંચમ પપે પુકારે
મધુર ખરજ બોલો ચાત્રીરી ખબ બોલો
બજાતે ગંધાર હોય ધૈવત દાદુર સાહે
ગજત નીખાદ કોયલ મધમ બોલે—ઝુમ
સારેગમ પધની સાની ધપ મગ રેસા
સાસારેરે ગગ મમ પપ ધધ નીની સાસા
સાસા નીની ધધ પપ મમ ગગ રેરે સાસા
સાસા સારેસા સારે ગમ ગરેસા સારે ગમ પમ ગરેસા
સારેગમ પધ પમ ગરેસા સારે ગમ પધની ધપ મગ રેસા
સાની ધપ મગ રેસાસા—ઝુમ

૩

અયસા કોઇ હય આલા જોરાવાલા તુમ સબમે બાલા
રૂસ્તમ તનકા પાલા લડને જાયે વોહ દીલવાલા
અય ખુંખારો કહેરી તલવારો સરદારો
અયર જવાંડો હાં તુમકો મેરે પ્યારો
સારે દીલદારો વાહ દેખો વોહ આલા
જો હય રંગી ખુકા ગુલલાલા ખુને દીલકા લાલા
જંગી સંગી હીમ્મતવાલા

૪

આયાહો તુમપે રબકા હોવે શાદમાની સદા
બાલા તુમ્હારા દરજા હો આલા રૂતબા પાનેકા
હીમ્મતકી તુમ જહાંમે હો બાલા નામકા શોહરાહો
હમસારે આજ હંય શાદાં હોપુરા સારા દીલીમનશા
જોર શોર દીખલા પાવો રૂતબા
હો જાયેગા જહાંમે મે ચરચા હોગા વોહી આલી દરજા
શાદ શાદ શાદ હમરા કયા હય જીયા ખુશીયાં હાં
હાંહાં ફતેહ પાના એહી મનશા સબકા

૫

આવો સંગ ચલેં પુર ઉમંગ ચલેં
નયે રંગ કરેં નયે ઢંગ કરે ખુની જંગ કરે
લુટે મારે કાટે નખલે આદા છાટે દીલ તંગ કરે
સબ જવાં બાહાદરી દીલાવરી દીખાએ
હાં શેંગા હુનરવરીસે ખુદ સરી દીખાયેં
હાંહાં લુટસે કામ હય યાર
પુરી રીતમકી ફરકે જહાં બતંગ કરેં

૬

હય અબતો યે વકતે હુનર ચલો વહાંપર સારે દીલાવર
જોરસે હો બાંધે કમર લો હાથમે તેગો સીપર
અચ્છી તરાહસે શસ્ત્ર સજો અંગકે ઉપર
તો દુશમનોકી તુમ ખબર દો હાથસે ચીરો જીગર

લો રબકા નામ ફતેહ હો કામ ચલો વોહ ધામ
મીલેગા દામ હમેં ઇનઆમ કરો સલામ
રાજકા ગુજર

૭

શીવ શીવ જપે સદા તેરોહી નામ—
ગાયે ગાયે ગુન તેરા સુબ્હો શામ
મનશાતુ કર હમરી નીત રામ—
ધ્યાન ધ્યાન રખ નીસદીન પલછીન
હરદમ જપે હમ તોહેકો મુદામ—

૮

એ મતવારી અખીયાં ક્યા સોહત હય જનીયાં
કોઇ તેરા નહીં સાની તેરી સુરત હય લાલાની
ગોરે રૂપકી હય સફાઇ તેરી ક્યા દેખો.
તેરી મીઠી નજરને મનમોહન તનમન હરહર લીના
જરા રોકો અદાકો ઔર જફાકો તેવરકે બલકો
લુટ ન લે દીલોજાન જીગરકો દેખો દેખો નહીં
તીરછી નીગાહોસે આશક મુજ તરફો

૯

પીયુ દરશનકે મારી સખી મયેં તો દીલસે હારી
મુજે હુવાહય પયદા હોલ મેરાકદમ હય ડામાડોલ
ઊપર ગુમ ગયા મેરા અન મોલ
મોતી ઇસી મંદરમે ભારી—
વાહ વાહ યેહ કયસી કીલોકાલ
મોતી ગીરાકે દીલકા લઆલ
દીલકા ન પુછ મેરે હાલ
બરછી લગી હય કારીપ્યારી—

૧૦

જાન જાના લીયે તુમહો જાતે તુમ જાનો જાના
જાન લીયે જાતે જાના જાન લીયે જાતે
આપકી યાદ પ્યારી મુજકો રહેગી હરઆન
બાગ઼દે પર આકર મીલુંગા તુજસે મય અય જાન

૧૧

હાંહાં મેરે પાલાખાન દીલવાલે સરદારો હા
જાવ જાવ તુમભી જોશ લાઓ મરદાના
આલા આરે હોજવાં ન્યારે ન્યારે નવજવાં
આલી જો રોવાલે હીમતવાલે હાંહાંહાં
સુનલો સરદારો ઇસઆન તુમ હોશીયારીસે જાના
તેગો તીરો બીરછીયો પુરા જંગી હો સામાન
આગે આવે જો શયતાન આવારે નાકારે વાં
કરના હમલા સબ એકસાં મારે જાવે બેઇમાન
લેકીન મેરે શેરો હાં જાવો હીકમતોસે વાં
હુશવારી હો જલ્દી આસાં
એ કીલા ખુલે જો બેગુમાં દીલ બહડા બહડા
તેગે મારો ફીર સનનનનન
વારે ન્યારે હો ઝનનનનન હો હારી હો કયા
ખ્વારી હો ઉનકો કયા કયા બેગુમાં હોવે શયતાન

૧૨

નયના મીલાવો મજાપાઓ મોહનીયા
લાલ ચુનર તુજે કુસુમ રંગાદું પ્યારી
હાથ કંગન બાજુ બનેશન બનાદું
પાઉ પયજનીયાં છુમક છુમકાઓ પ્યારી

૧૩

મેરે પ્યારે ચાહનેવાલે અલબેરે વાહ
વાહ વાહરે તુભી હય જાન મેરી મરનાની
લાસાની ચાલ તેરી મતવાલી જાના
જાનો દીલસે આશકોગે શાહ તુમહી કહેલાઓ
ચાલ મટકે ચલો જાન પટકે ચલો
બાલ લટકે ચલો જાલ છટકે ચલો

૧૪

રે કંપુરે દીલ દુશમન મેરી જાન અબ કયું ઘુલાવે
ીશ અંદર ગજબકી ધરકર કાહે જી જલાવે

હંસીને સુરત તોરી મનમે મોહનમન મન અબ કયું રૂલાવે
તનમન ધન કરૂં ફીદા ઉસપર જો વાકા દરદ મીટાવે
દુખ જાવે સુખ પાવે

૧૫

તોરી કયસી કટીલી નજરીયાં જાન
મોરે સીનેમે લાગી કટરીયા સીરામ
ડારો અંચલ ન છોડ પ્યારી કલકલ ન છોડો પ્યારી
મય જાઊં તોરે બલબલ
મય ગુલામ બેદામ હું ભરભર જામ ઉડાના
ગમો આલામ ઉડાના
ફુરકતકા કામ યહી હય પલપલ જોર ઘટાના
કુલ હસીનોંમે નીરાલી છબ હય તોરી હય ન્યારી
મોરી અખતરે અનવર માહે મુન્નવર
જાઊં મરમર તુજપર દીલબર

૧૬

ગમકે ભાલેકી કયસી આરી જારી હય
મારે નશતર તીરો ખંજર કયા ખુખારી હય
કયસી ખ્વારી જારી હય
અબ માયુસી વહા જફાસે સારી હય
મેરે આનેમે જાનેમે ખારી હય
દુખીયારી પ્રસજાકો કયા ગમખ્વારી હય

૧૭

હય તપે ઇશક જો સોઝીશ બહડાનેકે લીયે
આહભી ગરમ નીકલતી હય જલાનેકે લીયે
ઔર કુચ્છભી ન રહે પાસ મેરે તાદમે મર્ગ
એક હસરત હો ફકત રબ દીખાનેકે લીયે
પુર ઊમંગ કુશએ અરમાન પડા હય એ ગોર
ચલો અય હસરતો તાબુત ઊઠાનેકે લીયે

૧૮

માલકીસ નો નેહાલકે કયા લાલ હંય વલ્લાહ
કયા લાલ હંય કયા લાલ હંય કયા લાલ હંય વલ્લાહ

ગાલપર દો ખાલ હંય ખાલ હંય યા માલ હય.
બાલ હંય યા જાલ હય જાલ હય જંજાલ હય.
ભોલી ભોલી બાલી બાલી કાલી કાલી જુલ્ફોંવાલી ખુબ હય વલ્લાહ
મેરી કુસમ અજબ જરમ કી હય સનમ વોહ ભી હશમ
ન રંગમે કમ ન ઢંગમે કમ રહેજન નયના પુરફન સયના.
બનીયત મંયના જોબન વલ્લાહ સુભ્મા બીલ્લા માશા અલ્લાહ

૧૯

નંદ પ્રયાલા પબયાલા દીજંગીગી જગીગી
જુલ્ફેંરો જાનરો જાનરો
પશર શંન્દુ પશન્કુ દીરપીગી રપીગી
પીજવાનરો જાનરો જાનરો
વાહીજશના નીમણુવાખલે રાખલે
પજમીહાલયે નમપા પામા પામાબાદી
સરૂપેજે પીજવાનરો જાનરો જાનરો

૨૦

તનનનન તાદુમ તનાધુમ તનુમ
છનનનના ધુમ છનાધુમ છનાધુમ છનાધુમ
છનાધુમ છનાધુમ છનુમ
કીડકીડધા કીડકીડધા ધાધા ધાની ધાની ધાકીટ ધાધા
તાથુમ તાનાથુમ તાનાથુમ તાનુમ
સબમીલ હરદમ ગાયે બજાયે
સાની સાનીધ નીધની ધપ ધપધપ મપમપમગ
મગમગરે ગરેગરેસા
,નાનાના રૂમઝુમ છનાના રૂમઝુમ
ઝુમઝુમઝુમઝુમ.

૨૧

ઓ પ્યાસી મુજે માહપારી મુજે કરંયારીસે મયે ઇસકી ગમખ્વારી
ના હય ઇસમે કીસીકી ચોરી
જોરી બેઠી હમ હારી
આખીર મનશા મેરી—હાં—

ક્ર૩૯-૯

હે હે બાત ફીર સાથ મેરા ઇસકે કબરમે હાથ હો
દીન રાતહો નેયા કાટહો હરબારી

૨૨

કયા કહું કીસ યાદસે બેચયનહું દીલગીર હું
મય સરાપા શકલે ગમ હું અશકકી તસવીરહું
અય ફલક બાકી ન રખના જુલ્મગયરા કે લીયે
ખાતમા સબ મુજપે કર મયકાબીલે તાજીર હું
કમ ન જાનો કહેર મેરે નાલએ દીલસોજકો
અરશતક હીલજાયેગા વોહ આહે પુરતાસીરહું

૨૩

નયનો તેરે કટારી મારી કારી હયરાન કીયા
પરેશાન કીયા બે ધ્યાન કીયા અય જાન જાન
ચલ દુર અલગ હો નાહીનજાર
શયતાનકી તુમપર ફીટકાર
મુરદુદે જહાં હો ખબરદાર
અયજાન કુરબાન કર ધ્યાન ઇસઆન
સાચ એ કરતી હય તું કયું અય પ્યારી

૨૪

ઓ નાલાયક તુંહી ફસકર સારી આફત લાયા હય
ગજબે અલગ શયતાન એ સારા ફીતના તુને ઉઠાયા હય
ઉપરે કમીને બકન જરા તેરી સરાસર હયરે ખતા
ઓ વાહી ઇનસાન નહું તુ કર જરા તકરાર
જા જા ચરનખા સામને મેરે ન આઓ શયતાન
જાનસે કરદુંગા હલકાન જાજાજાઆઆઆ
કયા બોલા બેઇમાન એ મારા વોહ મારા
તુહારા તુહારા ઓ વાહી શયતાન

૨૫

દરસ દીખલાઇ મનશા બર આઇ
બીરહા કી સતાઇ ઓ સ્વામી
મયેં નીસદીન પલછીન ધાઇ—
ચંદ્ર બદની પ્યારી મનમોહની

શુભકી ઘડીયાં આઇ રૂત આઇ સોહાની
પીતમ પ્યારે તેહારી સુરતીયાંપે વારી

૨૬

હાંહાં જીસાં સારે હમ ઇસલ્યાં મારે બેઇમાન
ન્યારે ન્યારે શયતાન તલવારાંસે હુવે ગુશ્તાન
કાટેભી છાટે બીસારે મયદાં હાં હયરા વોહ
શાયતાં એકબારી હો.ખારી સબ ન્યારી
હોબેજાં કાંપે દુન્યાં બેસામાં
સારી લેંગેજાખારીદંગેનાં ન્યારીદંગેજા
હો .કુરબાં

૨૭

નકટે બને ચપટે બને ખપટે બને વાહ વાહ
તંગ હુવે દંગ હુયે રંગનયે વાહ વાહ
જાઓ લડો બીન બીનાવ
.ખુબ અડો બીન બીનાવ
ચુંહી સડો બીન બીનાવ
ડુબ મરો બીન બીનાવ
અબતો હમ હય શેર કરહેં સબકો જેર

૨૮

રૂમ ઝુમ ઝુમ મેઘા બરસે આ ગઇ ભાદરવા મૌસમમેં
સેજરીયાં બીછાવે માલી ઝનનનનન
અમન ચમન બરસે જતન જતન કર મોરલા બોલે
કરે દોઆ તોહે સનનનનન
જા ઘર બીરખા ગાને મુબારક જનમ રહે ઝનનનનન

૨૯

મજે શાદીયોં કે દીલજાન લુટેંગે
મીલી અલ્લાહકે કરમસે અમાનરે
નાદર દીલજાની હો પાઓ તુમ કરોડ ધુમ
શાદીકા પાયા ક્યા ચરમ પાયા ન્યારા
રી સાયા છાયા તેરા જીકા ચાહા પાયા પાયા

તમામ શુદ્ધ